

શ્રીરાજકોટ દરબાર શ્રીલામ્વાજીરાજ સાહેબને ન્યાં
મહારાણા શ્રીવલ્લભદેવજીનાં વાડજીજાલ કુંવરીનો
જાદોજલાલીથી ડજવણ્ણો

વિવાહ વિનોદ.

કાશ્મીરાધિપતિ મેજર જનરલ સર પ્રતાપસિંહજીના
યુવરાજ નામદાર શ્રીહરિસિંહજી સાથે લગ્ન થયાં.

રચનાર અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
કવિ શીવલાલ પુશાલભાઈ બ્રહ્મભાટ,
ગોમતીપુર—અમદાવાદ.

સને ૧૯૧૩. પ્રથમાવૃત્તિ પ્રત ૫૦૦.

અમદાવાદ:

ખાડીઆમાં દિતેન્દ્ર પ્રેસમાં હરિપ્રસાદ પિતાબરદાસ
મહેતાએ છાપ્યો.
કીમત સવા આનો.

8336

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૬૩૮-

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ વિવાદ વિનોદ

વિષય ૩ - ૩

શ્રીરાજકોટ દરબાર શ્રીલાલાજીરાજ સાહેબને ત્યાં મહારાજા
શ્રીવલ્લભદેવજીનાં વાઙ્ગીલાલ કુંવરીનો જાહોજલાલીથી થયેલો

વિવાહ વિનોદ.

લગ્ન કાશ્મીરના મહારાજા મેજર જનરલ સર પ્રતાપસિંહજીના
યુવરાજ નામદાર શ્રીહરિસિંહજી સાથે થયાં.

॥ દુહા ॥

વિવાહ પ્રસંગે વિનંતું, ગણેપતિ ગરવો દેવ;
આરાધું ઉમિયા પત્ની, શુદ્ધ મને કરી શેવ. ૧
ડોઆ રાજ દુનિયા બિચે, સુર ખીર સરદાર;
ઉત્તમ કીર્તી મેળવી, મહિ મંડળ મોઝાર. ૨
પ્રાકમી સર પ્રતાપસિંહ, મેજર જનર્લ મશહુર;
ભરત ભૂમિના ભૂપમાં, બહે દળજે બહાદુર. ૩
દેશ અર વિદેશમાં, મોટું મેળવ્યું માન;
હરીસિંહ યુવરાજ શ્રી, વીર વડા વિદ્વાન. ૪
કુશળ રહો નૃપ કેસરી, કાશ્મિર મહારાજ;
વિવાહ પ્રસંગે વડી, જસ કીર્તિ વર્ધા જહાજ. ૫
દીર્ઘાયુષ્ય રહો દંપતિ, ભોગવો ભોગવિલાસ;
શિરપાવ દીધા સર્વને, ઉર ધરી ઉદ્ધાસ. ૬
સલામત રખે શ્રીપત્ની, કહે કવિ શીવલાલ;
બડ કાશ્મીરના ભૂપતી, બાહોશ બુદ્ધિવિશાળ. ૭

(२)

॥ मनहर छंद ॥

काशमीरकेरा भूप, रुढा रजवट रूप;
अलबेला सुअनुप, म्हाराजा महीपती.
वडा विवाह प्रसंग, उलट सु आणी अंग;
रुहेरो राख्यो सुरंग, म्हान गुणी महमती.
बाहोश बुद्धि विशाल, दाना दीलना दयाल;
प्रजाकेरा प्रतिपाल, उदार्ता कीधी अती.
कहे कवि शिवराज, काशमिर महाराज;
विवेकी सुवर राज, खरा खतरवटी. १

सद्गुणी सदाचारी, धवळ कीरति धारी;
खूब खूशबो पचारी, विवेकी वजीर हे.
राज काजे होशियार, सुमान दे सरकार;
महान मर्तबादार, धनंजय धीर हे.
विद्व कदन विकासी, सारी कर्मा साहबाशी;
प्रजा सुखके उल्लासी, क्षमावंत क्षीर हे.
कहे कवि शिवलाल, काशमीरके भूपाल;
बहादुर बुद्धिविशाल, मोती हंदी माल हे. २

(૩)

॥ દુહા ॥

દીધીયુશી ભોગવો, કાશ્મીરકે ભૂપ;
 ડોઝા રાજ દુનિયા બિચે, રજવટી રાજ સ્વરૂપ. ૧
 સલામત રખે શ્રીપતી, દંપતિ કેરી જોડ;
 જરકન્યાના હે વિભૂ, પુરા પાડો કોડ. ૨
 રૂડા રાજકોટ રાજમાં, વડા હવા વિખ્યાત;
 ભાટ ચારણ બિહુકને, દીધી સારી દાત.
 કાશ્મીર ભૂપ કેશરી, અચળ રહો આખાદ;
 લખન પ્રસંગે જેમને, ધટે ધણા ધનવાદ.

॥ વરઘોડા વિશે—સવૈયા એકત્રીશ (લાવળી.) ॥

લખવશા લાખાજીરાજે, લહાવો બહુ મોટો લીધો;
 વડે દરજ્જે વિતાહ આદરી, જાડેજે યશ જગમાં કીધો. ૧
 આડંજર અતી ઉત્તમ કીધો, મંડપ મોટો મચાવી;
 મંગળ લીલા મહોલો મહેત્રાતે, રજવટ રીતે રચાવી. લખ. ૨
 આમંત્રણ આદરથી કીધાં, દેશ અને વળી વિદેશે;
 જેથી કરી બડભુપો પધારી, શોભા દીધી સહુ નરેશે. લખ. ૩
 સરવ રાજ મહારાજને સામૈયાં સારાં કીધાં;
 જાડેજા લાખાજીરાજે, માન મોટે દરજ્જે દીધાં. લખ. ૪
 વરરાજ વરઘોડા સાથે, દરબાર ગઢમાં પધારી;
 ખિરાબ્યા મંડપની માંહે, વિશેષ શોભા વધારી. લખ. ૫
 મેજર જનલ સર પ્રતાપસિંહજી, હરિસિંહજી અલખેલા;
 મહારાં રીસાલા સાથે, સરદાર અમીરો લખ બેળા. લખ. ૬

(૪)

શોભા હવી બહુ સર્ગસકેરી, વિધવિધનાં વાળં વાળે;
 અત્યાડંબર સર પ્રતાપસિંહનો, મધવાપતી જોઈ મન લાગે લખ ૬
 જમ રણુજીતસિંહ રાજ રૂપાળા, જસતી પધાર્યાં જડેજ;
 સર્ગસમાં તે સ્વારી સાથે, મોટે દરબજે જેમની માઝા. લખ ૭
 ભાવનગરના સર ભાવસિંહજી, ગોહિલ મહારાજ ગુણુકારી;
 ત્રેમ સહીત પધાર્યાં પુરમાં, દાના સાથે લઈ દરબારી. લખ ૮
 મહારાણા શ્રીવાંકાનેરના, ઉદાર અમરસિંહજી આગ્યા;
 દેસાઈ નાથાભાઈ અવચળભાઈ, વજીર વિવેકાનેલાયા. લખ ૯
 સુડા વિગેરે દરબારો દાના, સરધસમાં શોભા દેતા;
 સર પ્રતાપસિંહજી વગેરે રાજ, સત્રામી સહુની લેતા. લખ ૧૦
 વિશેષે વરરાજ હરિસિંહ, શોભા દેતા સહુથી સારી;
 નરેન્દ્ર જેવા નવસા નિરખી, હરેક હવું આનંદકારી. લખ ૧૧
 ઉભય બાળુએ ઉભેલ પ્રજા, સરધસને જોવા મારે;
 મંગળ લીલા મનોહર કીધી, મહારાજાએ વારે વારે. લખ ૧૨
 દીપમાન દરવાજા કીધા, રૂડી રચાવી રોશનાઈ;
 પ્રજા સૌ પોરસાઈ મનમાં, સ્ત્રી પુરૂષો જય દરબાઈ. લખ ૧૩
 વાળંત્રો વિધવિધનાં વાળે, ગાળે નોખતો શરણાઈ;
 એન્ડ વાળં બડે સૂર વાળે, રાગોની રચના છાઈ. લખ ૧૪
 દીર્ઘાયુષ્ય રહો દંપતી કેરું, મહાદેવજી મહંભાયા;
 શીવલાલ કહે શિર નામીને, બન્યા એવા ગુણો ગાયા. લખ ૧૫
 લખવસા લાખાજીરાજે, આડંબરમાં હદ વાળી;
 સનમાન દીર્ઘા સોને સારા, ખુશ હવા ભૂપો ભાળી. ૧૬

(૪)

મનહરચંદ.

લાયક લાખાજીરાજ, બાહોશ અક્ષયભાજ;
જસ કાંતિ વરી જોહાજ, દેશ રૂ વિદેશમાં.
મહાન મર્તબાદર, સુમાન દે સરકાર;
ભર્ત બૂપો માંહે ભાર, નવાખો નરેસમાં.
મેળવી મુબારકબાદી, શોભાવી સરસ ગાદી;
શોભામાન કીધી સાદી, ઉજળા ઉજેસમાં.
કહે કવિ શીવરાજ, સફળ હો સહુ કાજ;
લાખેણા લાખાજીરાજ, અધિપતિ એશમાં.

૧

દોહા.

ક્ષાત્રવટી ધન્ય ખલકમાં, રાજકોટ દરબાર;
લાખાજી લાયક ધણા, શુરવીર સરદાર. ૧
વિવાહ કાધો વેગથી, રૂડી રજવટ રીત;
દાયજો ભરિયો દિપતો, પૂરણ દાખી પ્રીત. ૨
સોના રૂપાના શોભના, હીરાના અત્રંકાર;
વસ્ત્રો વડાં વિધવિધનાં, જરીયાતી મુલદાર. ૩
સંભરા બહુ સારી કરી, મુદીત હવા મેમાન;
પોશાક બક્ષા પ્રીતથી, મ્હા મ્હોટા મુલવાન. ૪
હય હાથી રથો પાલખિ, ધણી વસ્તુઓ ગોઠવેલ;
ધર યાજમાં ઘટે જોટલી, તમામ ત્યાં મુકેલ. ૫
કવિ કાવિદને વળા, દીધા બહુ શિરપાવ;
વિવાહના વિનોદથી, ઝાઝો હવો જમાવ. ૬
ભડેભએ જઠતમાં, કાધી કિરતી મ્હેલ;

(૬)

મેમાનેને મોદથી, અલિ દેખાડ્યું હેત. ૭
 વડિલો જેવી વિશ્વમાં, સારી વર્ષા સુવાસ;
 સુમાર્ક્યાદી મેળવી, અધિક કરી અવ્યાસ. ૮
 રાજ કાજના કામમાં, અધિપતી હોંશિયાર;
 જાડેજાએ જહાનમાં, દીપાળ્યો દરબાર. ૯
 દીર્ઘાયુષ દાના પામજો, કહે કવિ શિવલાસ;
 જડ જડેજા સૂપતી, મર્ત્યાદાર મસત. (હંસ) ૮

દુહા.

ન્હારાણા બળદેવજી, ધર્મપુરના રાગ્ગન;
 બ્યાહી કુંવરિ જીનકી, ગૌરીસી ગુણવાન. ૧
 પ્રતાપિ પ્રતાપસિંહકા, અવગેત્રા સુવરાજ;
 હથેવળે હરિસિંહજી, બાહ્યા અક્ષતબાજ. ૨
 હોંશિયારને અનુમતી, વજીર વસંતરામ;
 વીવાહકા વિધાનકે, કિયે સુ ઉજવળ કામ. ૩
 દિવાનપદ દિપાવિયું, સારિ વરી સાગાસ;
 રાજકાજના કામતો, પરિમત્ત કર્યો પ્રકાશ. ૪
 લાખાજીને લખવસા, ઘટે ધણેરાં માન;
 વડેરા આ વિવાહનાં, વડાં કર્યોજ વિધાન. ૫
 જીહોસી ઉદારતા, જગમાં કીધે જરૂર;
 દર્શાવ્યું દુનિયાં બિચો, નામ પ્રમાણે નૂર. ૬
 અયળ રખે ઉમિયાપતી, રૂડા રાજકોટ સૂપ;
 જાડેજા રાજ જસવી, નામાંકીત સુનૃપ. ૭
 વડેરા આ વિવાહનાં, વડાં હવાંજ વિધાન;

(૭)

અંદપ જેથી આવેખ્યું, બહાદુર રાજ્યો પ્યાન. ૮
 વિશેષ વળિ કાશ્મિરના, મડ પધાર્યા ભૂપ;
 પ્રતાપી પ્રતાપસિંહ, વર હરિસિંહ અનૂપ. ૯
 અત્યાડંબરથી હવો, વિવેક યુક્ત વિવાહ;
 જાડેજાએ જકતમાં, વડે વરી વાહ વાહ. ૧૦
 જે પ્રસંગ પધારિયા, મહારાજ રાજન;
 મંત્રી મેમાનો સરવ, મર્તબાદર મહાન. ૧૧
 અંદપ બિના એથી લખી, કહે કવિ શીવલાલ;
 પ્રતાપસિંહ પધારિયા, માનવતા મહિપાલ. ૧૨
 અચળ રખે ઉમિયાપતી, પ્રતાપસિંહ પરીત;
 કાશ્મીર ભૂપ કેસરી, હરિસિંહજી અદીત. ૧૩

॥ રાગ ધોલ ॥

“નાથ કૈસે ગજકો બંધ છુડાયો.” એ રાહ.

સરસ સુરે વાળાં શરણાધરો વાળે; (૨)
 મનોહર મંડપ મહા રચિયો, લાયક લાખાજીરાળે. ટક.
 બાહોશ બાવા બળદેવજીનાં, બાધજીલાલ પરણે આળે;
 ચોરીમાં ચાડ શોભી રહ્યાં છે, ઘોર નાદે નગારાં ગાળે. સરસ ૦ ૨
 પ્રતાપી સર પ્રતાપસિંહજીનો, કુશળ રહો કુળદીવો;
 હરિસિંહ યુવરાજ અલબેલા, જુગજુગ પ્રત્યે જીવે. સરસ ૦ ૩
 મેજર જનરલ મહેર કરીને, પ્રેમ સહિત પધારી;
 લાખાજીરાજના મંડપ કેરી, વિશેષ શોભા વધારી. સરસ ૦ ૪
 રીસાલા સાથે રાજ પધાર્યા, સરઘર અમીરો સાથે;
 યાજતે ગાજતે મંડપે આવ્યા, મોટા માન દીધા નરનાથે. સર

વરધોડા કેરી વડીજ શોભા, છટાદાર ખુબ છાજે;
 મેજર જનરલનો મોટો આડંબર, મધવાપતી જોષ મન છાજે. સરસ ૦
 દેશોદેસના ભૂપો પધાર્યા, મંગળ કામને કાજે;
 લાયક મોટા લાખાજીરાજને, અતિ મહા મોટે હાજે. સરસ ૭
 દખાદાર સુદાયજો ભરીયો, રૂડા રાજકોટના મહારાજે;
 શોભા જોષ તે સરવ ચીજોની, ભુખ તૃપા ત્યાંથી ભાજે. સરસ ૮
 જીહોસી ઉદારતા જગમાં, જાહેર રીતે જણાવી;
 વડેરા આ વિવાહ પ્રસંગે, મંગળ લીલા મોટી મચાવી. સરસ. ૯
 વડેરા આ વિવાહ વિનોદે, ઘટે માન મુખારક બાદી;
 લખો વર્ષ લાખાજી રાજની, અચળ તપો આ ગાદી સરસ. ૧૦
 ખર્ચ કીધો ખુબ ખત ધરીને, હદ વાળીજ અક્ષલખાજે;
 જશ્વી જાડેજ લાખાજી રાજનું, તેજ તપો તેમના તાજે. સરસ. ૧૧
 વિવાહ કીધો વડા ઉત્સાહે, રજવટ રીત રીવાજે;
 જય થાજો જાડેજ રાજનો, તૃપતી સૌને નિવાજે. સરસ. ૧૨
 પિતા રામસિંહ રાવજ કેરા, અમોઘ આશીશ વદી શિવરાજે;
 વર વધુ આ વિશ્વની માંહે, કુશળતા મેળવો સૌ કાજે. ૧૩
 સૌભાગ્ય ઉમા સાત્રીત્રીનું, કોડ વસા કુંવરીજ પામે;
 સુરી સતી રાણીયો જેવી, જસ કીરતિ જગ જામે. સરસ. ૧૪
 બળદેવજીના બોજ બરાબર, અવસર ઉત્તમ ઉજવાયો;
 રાજ હવું મન રાજકવિનું, જાડેજ રાજનો જસ ગુણ ગવાયો. સ. ૧૫
 માન મુખારક બાદી ઘટે છે, બોલ્યા અધિપતી એક અવાજે;
 લાખ દરજજે લાખાજી રાજને, બહુ માન સુરાજ સમાજે. સરસ. ૧૬
 હરજીવનદાસ ભવાનભાઈ, કોટક ચીફ કારભારી;
 તેમને માન ઘટે ધણે દરજજે, વિવાહની શોભા વધારી. સરસ.
કહા.—તારિખ સાતમિ મે તણું, લાયક હવુ લગન;
 રૈયત રાજ સરવકો, મનમાં હવા મગન. ૧

॥ दुहा ॥

બળદેવજી બાહોસના, માતૃશ્રી મર્તાલાદજ,
વડા વિવાહ વિનોદથી, હર્ષિત હતાં અપાર. ૧
કુંવરી કેશ માતનો, મોદ નદિજ મન માય,
કુંવરીના વિવાહનો, હર્ષ ઉર ઉભરાય. ૨
ધરે છે તો ધાણું કરી, દેવું તેમનેકુમાર;
વિવાહ આ ઠાધો વડા, મહારાણાની સમાન. ૩
નથી નથી નૃષ આ સમે, બળદેવજી બહાદુર;
જાએ ઠાધી લખ વજા, હિદાયતા બરપુર. ૪

